

Verkondiging zondag 21 februari 2010

zondag Invocabit

Gereformeerde Kerk Loosdrecht

Ds. Stefan Dijkhuizen

Lezing: Exodus 3: 1-17

Geliefden van onze Heer,

'Wie ben ik?' De *indringende vraag* van Mozes in het verhaal dat we allemaal kennen als het verhaal van de brandende braambos.

We horen vanmorgen opnieuw over deze prins van Egypte, deze herder. Natuurlijk kenden we hem al, hij is zonder twijfel één van de grote Bijbelse figuren. Maar vanmorgen komt hij wel *heel dichtbij* door deze vraag: 'Wie ben ik?'

In ons *gesprek* afgelopen maandag ter voorbereiding op deze dienst gebeurde dat in ieder geval wel. En voor mijzelf ging dat deze week gewoon verder, in het lezen, denken en luisteren naar deze Mozes.

'Wie ben ik?' Mozes komt heel dichtbij, zijn hele *hebben en houwen* ligt open en bloot. Er zijn maar weinig plekken in de Bijbel aan te wijzen waar het *zo persoonlijk en intiem* er aan toe gaat.

Maar eerst nog even een paar stappen terug. Voordat we verder met deze Mozes op weg gaan naar Pasen, naar de bevrijding uit Egypte. Twee weken geleden hoorden we voor het eerst over hem. In nog zo'n prachtig verhaal over het *biezen mandje*, het arkje dat veilig bewaard werd aan de oever van de Nijl. Het kind dat goed, 'tov' was in de ogen van zijn Schepper en zijn moeder, werd gered, zodat het straks op zijn beurt het volk zal kunnen redden.

Weliswaar gevoed en verzorgd door zijn eigen moeder, maar toen hij groot was geworden, verder opgegroeid aan het *Egyptische hof*, als zoon van de dochter van de Farao zelf. De aanstaande *redder* zal zijn volk alleen kunnen bevrijden als hij ook weet heeft van haar *onderdrukker*. De redder van Israël kan het volk alleen bevrijden uit de slavernij van de Egyptenaren als hij eerst *zelf* een Egyptenaar wordt.

We weten waarschijnlijk allemaal wel hoe het verder ging. Want ondanks zijn plek aan het hof, ondanks zijn vorming en opvoeding als prins van Egypte, is Mozes zijn *ware identiteit* niet vergeten. Hij ziet hoe zijn volk lijdt, geslagen en mishandeld wordt, gedood. En in een *woeste bui*, geen raad wetend met zijn boosheid, vermoordt hij de Egyptenaar die vlak daarvoor een volksgenoot dood sloeg. En als later dan blijkt dat het misdrijf gezien is, moet hij vluchten.

En zo treffen wij Mozes aan. Hij vond in het naburige land *Midjan* een veilige plek. Trouwde een vrouw, Sippora, kreeg een zoon, Gersom. De priester Jetro werd zijn schoonvader en dagelijks leidde hij diens kudde schapen en geiten. Tot aan de dag van het verhaal wat wij net hebben gelezen.

Stel je eens voor hoe het met Mozes zal zijn gegaan. Het lijkt dan wel weer redelijk op orde, maar het zal *verre van dat* zijn geweest. Wat zal er juist allemaal door hem heen gegaan zijn? Met een moord op zijn geweten. Op de vlucht. Zo ver van zijn eigen huis en volk. Zo ver van hun lijden dat bij hem zo die woede liet opvlammen, in een verterend en dodelijk geweld?

Waar is zijn huis en thuis eigenlijk? Nu zal het zijn *verlangen* zijn dat hem verteert... Een man op zoek naar zichzelf. Ja Mozes, *waar* ben je nu? Wat heeft je leven tot nu toe jou gebracht, wat heb je allemaal gedaan? Wie ben jij?

Vandaag is hij opnieuw op pad met de kuddes van zijn schoonvader. Maar deze keer gaat hij *voorbij* het *steppeland*. Wordt hij verder gedreven? Mozes komt op onbekend terrein. Bij de berg van God. Is God voor hem in alle *ellende*, letterlijk 'uitlandigheid', soms ook een *onbekende*?

In de *woestijn* is er echter geen uitvlucht meer mogelijk. De woestijn is immers in de Bijbel de plek waar je gelouterd wordt, jezelf tegenkomt, je niet meer om jezelf heen kunt. Waar alle kwetsbaarheid van het mens-zijn aan het licht komt. Maar daar staat Mozes dan ook niet alleen in. Velen gingen hem voor, velen zullen hem nog volgen. *Abraham* was ooit de eerste, *Jezus*, in de lezing van vanmorgen, de laatste. Alhoewel, ook *wij* kunnen soms door een woestijn gaan.

En dan gebeurt daar dat *wonder*. Of in ieder geval die wonderlijke gebeurtenis, iets wat eigenlijk niet kan. Een braambos, of een doornstruik, staat in brand, maar *verbrand niet*. Het trekt de aandacht van Mozes, zo zeer zelfs, vertaalt de Naardense Bijbelvertaling, dat hij zegt:

'Nu móet ik van mijn weg afwijken, - ik ga het zien, dit grootse gezicht: wáárom verbrandt hij niet, de Sinaïdoorn?'

We staan voor de *vraag* wat deze brandende doornstruik nu precies betekent. God openbaart zich, dat is wel duidelijk, maar waarom nu *zo*?

We kunnen er voor kiezen deze gebeurtenis te verklaren aan de hand van een Hollywood-scenario. Een concentratie op de *vorm* en niet zozeer op de *inhoud* van de openbaring. Het onmogelijke, het wonder, de vlammen en het vuur, het spektakel.

Maar is *dat* God? Is God *zo*? Gebeurt God dan in het ongewone, het onverklaarbare, in het bovennatuurlijke?

Heb je *daar* wat aan als mens die geconfronteerd wordt met de meest diepste vragen en grootste worsteling die er is: *Wie ben ik?* Die verscheurd wordt door een verlangen en een gemis, door de roep van zijn volk?

Je kunt het zo proberen te verstaan. Maar het zal eerder een *afstand* tussen God en mens scheppen dan dat God in *ons* leven gebeuren kan. Een *spektakelgod* gaat immers voorbij aan alle menselijke worsteling en vertwijfeling, aan alle gedachten die Mozes zal hebben gehad. Het sluit niet aan bij de mens, het gaat er over heen, is *onmenselijk* zelfs.

Nee, als die brandende doornstruik al voor God zou staan, dan is het wel een heel merkwaardig beeld. Waarom kiest God zo'n nutteloos, droog en dor schepsel uit om *lichtglans* te zijn van Hem zelf? Daarom is het zinvoller om niet zozeer te *focussen* op het wonder, maar om te proberen te kijken met ogen die zien.

Er zijn *rabbijnen* geweest die de brandende doornstruik symbool zagen staan voor Israël. De *doorns* staan voor het lijden in Egypte, de *woestenij* als teken van hun ontheemding en het *vuur* dat niet verbrandt als teken dat God mensen in vuur en vlam zet, verwarmt, maar niet verteert.

De dorre struik zou je ook als symbool voor *Mozes zelf* kunnen zien. Want ook voor hem geldt die ontheemding, het steken van zijn geweten en de pijn van het lijden van zijn volk. God zal hem nu in vuur en vlam gaan zetten, als nieuwe leider.

Wat er nog meer voor pleit om deze wonderlijke gebeurtenis niet teveel op alleen maar het *wonderlijke* te beoordelen, is de *roeping* die er meteen uit volgt. Ook dat is heel Bijbels: Wonderen of openbaringen van God gebeuren nooit om het wonder of de openbaring alleen. De openbaring van God aan Mozes gaat zoals bijna altijd gepaard met een *roeping*. God openbaart zich aan mensen omdat er wat gebeuren gaat.

Maar in die zin kan ik wel mee gaan met mijn *atheïstische* collega die inmiddels de nodige bekendheid verworven heeft. Het is ook niet zo belangrijk of God bestaat, of dat wonder nu wel of niet echt plaatsgevonden heeft, maar het is belangrijk wat er *gebeurt*. Wat *vraagt* God dan van mensen? Wat *gebeurt* er dan met mensen als Mozes?

En dan blijkt dat wanneer God spreekt, dat *mensenlevens veranderen*, radicaal. Dat ze zelfs naar de farao zullen moeten optrekken, dat ze volken zullen bevrijden. 'Ga!'

Maar Mozes staat helemaal niet te trappelen, laat staan dat hij in vuur en vlam staat. 'Wie ben ik dan?' Als wij aangesproken worden, als we geroepen worden, dan *schrikken* we al snel terug.

En dat terwijl God *niets anders* zegt: 'Mozes, Mozes', oftewel: Mozes, je moet *Mozes* zijn, jezelf. Daarom heb ik je uitgekozen. Daarom spreek ik je aan, hier in die woestijn, waar je niet meer om jezelf heen kunt, met alles wat in je is. Jou heb ik nodig!

Jij, ja, jij, trek zelfs je *schoenen* maar uit, sta met je blote voeten op de grond, voel de grond. Je hoeft niets te verbergen, in alle kwetsbaarheid en naaktheid mag je er voor mij zijn. Dat is immers genoeg!

Vorige week ging het over de *verwarring* waarin wij zo vaak leven. Omdat de wereld, de maatschappij om ons heen en ook de kerk zo veranderd zijn. We weten niet goed meer waar we aan toe zijn, en we zoeken een houvast. We zoeken mensen die ons de waarheid kunnen vertellen, die duidelijkheid scheppen in de chaos.

Vandaag wordt duidelijk dat die verwarring ook alles te maken heeft met hoe wij *tegen onszelf aan kijken*. Durven kijken. Wie ben ik? Wie ben ik, in deze wereld die zo doordraait? Wie ben ik nog? Wie ben ik geworden? Wie ben ik om dit of dat te doen? Wie ben ik om hier te staan en jullie dit allemaal te vertellen? Wat een *belemmering* kan die vraag toch zijn.

En hoe *bevrijdend* is het dan, dat God mensen aanspreekt met hun *naam* en op wie ze zijn, niets meer en niets minder. Mensen als Mozes, echt geen haar beter dan wij.

Het mooiste van allemaal is dat op Mozes' naam en op zijn vraag dan de naam van *God zelf* volgt. Eigenlijk meteen al. Want het antwoord op zijn vraag 'Wie ben ik?', is een *eenvoudig*: 'Ik ben'. Ik ben met je, ik zal er zijn. Ik ben de God van je vader, oftewel, ik ben jouw God, ik stroom in jouw bloed en ik geef je mijn geest.

Als jij jezelf in de weg zit met of je wel goed, sterk, moedig of flink genoeg bent, als jij denkt dat je als Mozes geen goede Mozes bent, of als Stefan Stefan niet kunt zijn, of Piet niet Piet, dan zeg Ik je dat *Ik* met je ben. Mijn wezen is *er wezen*, is in en met *jou* wezen.

Zo blijkt dat de naam van onze God *enerzijds* iets heel intiems en persoonlijks inhoudt, en *anderzijds* geheimzinnig is en een mysterie blijft. De naam van God is onthulling en verhulling tegelijk, niet zozeer wat God *is* als wel wat hij *doet* met ons, namelijk *erbij* zijn, er voor ons zijn.

Genoeg om op weg te gaan, zelfs genoeg om naar Egypte te gaan. Een *belofte*. God openbaart zich niet om zichzelf, maar om ons te roepen, om ons in te schakelen. Ook al vliegen de vragen je aan, en stel je zelfs jezelf onder de grootst mogelijke twijfel: Wie ben ik toch? En wie is God nu?

Het vinden van een antwoord zal een levenlang duren. 't Moet groeien. God wil je alleen zeggen dat hij de *grond* wil zijn, waar jij met je eigen, blote voeten op kunt staan. En zijn stem, zijn roeping, het wil in jou worden en groeien. God gebeurt.

Openbaring en roeping. Het zijn zulke grote woorden. Maar Gods naam, 'Ik zal er zijn voor jou', zal blijken uit het vertrouwen dat langzaam groeit. In het leren leven met die naam: Ik zal er zijn voor jou, een naam die *met* ons mee gaat, die *door* ons heen gaat. Het zal een weg van bevrijding blijken.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.